

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

УХВАЛЕНО

Вченою радою Білоцерківського
національного аграрного
університету

Протокол № 2
від «26» березня 2024 року

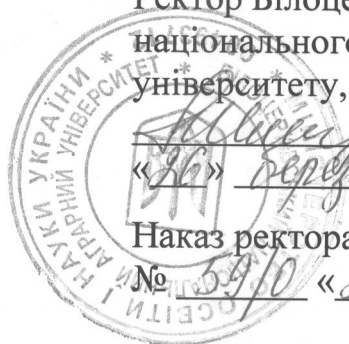
ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор Білоцерківського
національного аграрного
університету, професор

 Олена ШУСТ
«26» березня 2024 року

Наказ ректора

№ 59/10 «26» березня 2024 р.

**ПОРЯДОК
ВИБОРУ, ОБГРУНТУВАННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ
ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ Й
ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПЛАНУ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА
СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКОВОГО
СТУПЕНЯ У БІЛОЦЕРКІВСЬКОМУ
НАЦІОНАЛЬНОМУ АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Будь-яке наукове дослідження від творчого задуму до остаточного оформлення наукової праці здійснюється досить індивідуально. Проте можна окреслити етапи і деякі загальні методологічні підходи до його проведення, які відображають хід і послідовність процесу роботи над дисертацією.

Перший етап – вибір теми, обґрунтування її актуальності та визначення рівня її розробленості; вибір об'єкта, предмета; визначення мети і завдань дослідження.

Другий – накопичення необхідної наукової інформації; пошук літературних та інших джерел з теми дослідження, їх вивчення й аналіз; вибір напрямів дослідження під кутом зору його мети.

Третій – відпрацювання гіпотези та теоретичних передумов дослідження, визначення наукового завдання.

Четвертий – вибір методів дослідження, які становлять інструмент у добуванні фактичного матеріалу і виступають необхідною умовою досягнення поставленої в дисертації мети.

П'ятий – обробка та аналіз результатів експериментального дослідження, яке проводилося згідно з розробленою програмою й методикою.

Шостий – це написання тексту дисертації, оформлення вступу і висновків дисертації, опис використаних джерел і створення додатків.

Сьомий – підготовка анотації дисертації.

Восьмий – обговорення результатів дисертаційного дослідження на засіданні кафедри; публічна презентація наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні базового структурного підрозділу (фаховий науковий семінар), в результаті чого отримується висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, попередній розгляд дисертації у спеціалізованій вченій раді, в результаті чого дається попередня оцінка теоретичної й практичної значущості дисертації та колективний відгук.

Дев'ятий – підготовка до захисту і захист дисертаційного дослідження в разовій спеціалізованій вченій раді / спеціалізованій вченій раді.

1.2. Послідовність написання дисертації може бути різною. Це залежить від теми дослідження та індивідуальних особливостей здобувача ступеня доктора філософії/доктора наук (далі – здобувача). Однак здобувач повинен ще на початку дослідження мати уявлення про всю систему підготовки тексту дисертації, яка включає низку взаємопов'язаних підсистем: формулювання теми, мети і завдань дослідження; накопичення наукової інформації; проведення теоретичного та експериментального дослідження; формулювання висновків і рекомендацій.

2. ВИБІР ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Важливим етапом у написанні дисертаційної роботи є вибір проблеми дослідження й теми. Існує думка, що правильно обрана і сформульована тема – це половина виконаного дослідження. Тому починають роботу над дисертацією лише за умови, коли мають чітке уявлення щодо її теми.

2.2. Вибір теми дисертаційного дослідження є відповідальним етапом для аспіранта/здобувача. Невдало обрана назва може згодом спричинити непотрібні проблеми в процесі підготовки і захисту. Заміна ж незручної для написання дисертації теми – втрата часу і сил.

2.3. Найкраще обирати тему, яка не викличе великих складнощів у дисертанта або ж таку, за якою у нього вже є певні напрацювання.

З іншого боку, слід визначити, на що сьогодні є попит, що досить актуально, перспективно, але і не дуже проблемне, не викличе непотрібних суперечок.

При цьому, однак, не варто обирати проблему, яка активно обговорюється в пресі, вимагає негайного вирішення. Цілком можливо, вона буде вирішена до того, як пройде захист, і час буде витрачено даремно.

Рекомендується також уникати неоднозначних проблем, які мають як своїх прихильників, так і супротивників.

В більшості випадків не варто обирати тему, над якою вже працювали раніше. У зв'язку з цим доцільно звернутися до каталогів захищених дисертацій або каталогів авторефератів. Разом з тим, дисертація може містити і нове рішення вже розглянутої раніше проблеми, адже наука постійно розвивається й удосконалюється.

2.4. Розрізняють три різновиди тем: теми, що виникли внаслідок розвитку проблем; ініціативні; «на замовлення». Доцільніше обирати теми першої групи.

При виборі теми основними критеріями мають бути актуальність, новизна і перспективність, наявність теоретичної бази; можливість виконання теми в даному закладі; перспектива отримання при впровадженні результатів соціального, технологічного, екологічного та економічного ефектів.

2.5. Обираючи тему дисертаційного дослідження, слід виходити з того, що вона є складовою частиною більш широкої проблеми. Тема дисертації має бути тісно пов'язана з напрямками основних науково-дослідних робіт, що виконуються на кафедрах, факультетах, в університеті. Здобувач сам може запропонувати тему дисертації, виходячи з її актуальності, відповідності фаху, зважаючи на власні наукові інтереси та сучасний стан розробки наукових досліджень з обраної проблеми.

2.6. При виборі теми дисертації бажано зважати на загальний стаж роботи здобувача в обраній сфері знання, попередній напрацьований доробок здобувача в науковому дослідженні, існування власних наукових ідей, досвід виступів на наукових конференціях з науковими доповідями чи повідомленнями, знання іноземних мов, певних методик дослідження, комп'ютерних технологій тощо.

2.7. Вибір теми дисертації потребує індивідуального підходу. Проте існують загальні правила, яких слід дотримуватися.

По-перше, бажано обирати тему, до якої здобувач найкраще підготовлений, з якої вже щось ним написано, зібрано літературний чи фактичний матеріал тощо.

По-друге, при виборі теми дисертації доцільно ставити завдання порівняно вузького плану, для того щоб тему можна було глибоко опрацювати.

По-третє, не слід обирати тему, якщо відомо, що над нею вже працюють. У галузі достатньо тем, що потребують спеціального дослідження. Крім того, дисертація має містити нове вирішення теми, а принципи розв'язання проблеми, зміст теоретичної та експериментальної частин дисертації також повинні бути відмінними від попередньої роботи.

2.8. Обрати тему дисертації можуть допомогти такі прийоми:

- вивчення тематики наукових планів і програм факультету, кафедри, де виконуватиметься робота; ознайомлення з напрямками наукових досліджень, планами, програмами, що мають галузеве (або загальнодержавне) значення;

- перегляд каталогів (бюлетенів) захищених дисертацій та ознайомлення з уже виконаними на кафедрі чи в інших споріднених установах дисертаційними роботами;

- виявлення того, що і ким написано з конкретної теми (монографії, статті, тези доповідей тощо);

- ознайомлення з новітніми результатами досліджень у споріднених, суміжних галузях науки, беручи до уваги те, що в суміжних науках можна віднайти нові, іноді несподівані рішення. Це дасть змогу виявити більш широке загальнотеоретичне коло проблем, на яких базується вирішення конкретної проблеми дослідження;

- оцінка стану розробки методів дослідження відносно конкретної сфери суспільних наук. При цьому слід зважати на те, що наука розвивається завдяки вмілому запозиченню «чужих методів», продуманим упровадженням існуючих методик для вирішення конкретної проблеми,

уведенню до наукового обігу нових фактичних матеріалів;

– перегляд відомих наукових рішень за допомогою нових методів або з нових теоретичних позицій, під новим кутом зору, на більш високому теоретичному рівні, із залученням нових, суттєвих фактів, виявлених дослідником. Через критичний аналіз поглядів попередників слід обґрунтовувати свій власний з урахуванням проблем сьогодення, особливо на користь України.

Суттєву допомогу у виборі теми надає ознайомлення з аналітичними оглядами та статтями у спеціальних періодичних виданнях, а також бесіди й консультації з фахівцями-практиками, під час яких можна визначити важливі, проте, ще мало вивчені в теоретичному плані питання.

2.9. Вибір теми завершується формуванням назви дисертаційного дослідження. Назва дисертації не має бути занадто довгою чи занадто короткою (зазвичай від 5 до 9 слів). Іноді для більшої конкретизації до назви додають через двокрапку або в дужках невеликий (чотири-п'ять слів) підзаголовок, що відбиває певний аспект вивчення проблеми. Назва має адекватно відображати зміст дослідження. Остаточна назва дисертації може бути згодом уточнена, відкоригована.

У назві не слід використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру. Треба уникати назв, що починаються зі слів: «Дослідження питання...», «Дослідження деяких шляхів...», «Шляхи...», «Проблеми...», «Деякі питання...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...» тощо, в яких не відбито достатньою мірою суть проблеми.

Назва дисертації згодом може корегуватися, особливо після завершення наукового дослідження. Вона підлягає самоперевірці з боку здобувача, а також аналізу в процесі попереднього розгляду рецензентами, під час публічної презентації наукових результатів дисертації на засіданні базового структурного підрозділу, що реалізує відповідну освітньо-наукову програму та/або здійснює підготовку здобувача (для доктора філософії), експертної комісії спеціалізованої вченої ради (для доктора наук).

Остаточна назва дисертації формулюється в кінці роботи над нею.

3. ОБґРУНТУВАННЯ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇ

3.1. Після фактичного вибору теми дисертації, необхідно обґрунтувати обрану тему дисертаційного дослідження. Обґрунтування теми дисертації – це один з перших і дуже важливих етапів її написання. Саме від цього кроку найбільше залежить подальший процес наукового дослідження. Він визначає актуальність і новизну теоретичного матеріалу та практичне значення роботи, мету і завдання дослідження, предмет і об'єкт дослідження тощо.

3.2. Вимоги до підготовки обґрунтування теми дисертаційного дослідження, яке включає наступні пункти:

Короткий огляд основних наукових робіт, які є найбільш наближеними до тематики дослідження, повинен містити виклад того, що зроблено науковцями у проведених дослідженнях, а також, що планується зробити в даному дисертаційному дослідженні.

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукового завдання) обґрунтовують актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки чи виробництва, що є актуальними для вітчизняної науки та практики, а також світової, особливо на користь України. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або наукового завдання. Поряд з науковою новизною – це основна вимога до дисертації. Вона не є чисто формальною і передбачає співвіднесення теми дисертації з поточним станом та потребами науки. Обґрунтування актуальності наводиться у вступі дисертації. Воно повинно відповідати певним вимогам: здобувач повинен коротко показати причини звернення саме до цієї тематики саме зараз, по-друге, потрібно показати актуальність звернення до обраної теми стосовно до поточного стану та потреб науки.

Мета дослідження має співвідноситися з об'єктом і предметом дослідження і не формулюватися ширше за предмет. Не слід формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Завдання дослідження. При формулюванні завдань не потрібно захоплюватися їх кількісним переліком, важливо виділяти такі завдання, які дозволять здобувачеві обґрунтувати нові та удосконалені наукові розробки та пропозиції. Не доцільно ставити завданням розробку методичних матеріалів чи рекомендацій. Уникати збігу в формулюванні мети і завдання дослідження. Не коректно формулювати перше завдання дослідження на зразок: «Вивчити стан проблеми у сучасній теорії та практиці», оскільки це є першим етапом будь-якого дослідження.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію та обране для вивчення. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага дисертанта, оскільки предмет дослідження визначає тему дисертаційної праці, яка визначається на титульному аркуші як її назва.

Методи дослідження. Перераховуються заплановані до використання наукові методи дослідження та змістовно відзначається, що саме буде досліджуватись кожним методом; обґрунтовується вибір методів, що забезпечують достовірність отриманих результатів та висновків.

Наукова новизна отриманих результатів – це те, що дає автору дисертації право на використання терміну «вперше», що може означати відсутність подібних результатів в інших авторів. Новизна не вказує на те, що вся ця робота з самого початку і до кінця складається з ніким раніше не сформульованих положень, понять, яких раніше не існувало в науковому обігу. Стосовно до дисертації ступеня доктора філософії, новизною можуть бути окремі «елементи новизни», а саме: введення у науковий обіг нових формулювань, використання нової методики, проведений самостійно експеримент, випробування, соціологічне дослідження тощо. Усі наукові положення з урахуванням рівня новизни, досягнення якого очікується, мають стати теоретичною основою (фундаментом) вирішеного в дисертації наукового завдання або наукової проблеми. Насамперед за це здобувачеві присуджується науковий ступінь.

Практична значущість дисертації визначається характером самого дослідження. Так, якщо дисертація матиме методологічний характер, то її практична значущість може бути виявлена в публікаціях основних результатів дисертації (в статтях, монографії, матеріалах наукових конференцій, авторських свідоцтвах, актах впровадження, використання результатів у освітньому процесі закладу вищої освіти і т.д.). Якщо ж дисертація матиме методичний характер, то в цьому випадку її практична значущість може бути виявлена, наприклад, в наявності унікального експерименту, в застосуванні нових методів дослідження. У дисертації, що має теоретичне значення, потрібно подати відомості про наукове використання очікуваних результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, а в дисертації, що має прикладне значення, – відомості про практичне застосування очікуваних результатів або рекомендації як їх використати.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами – коротко вказують зв'язок вибраного напрямку досліджень з планами кафедри, факультету, університету, де буде виконуватись робота, а також з галузевими, державними стратегічними програмами розвитку, міждержавними угодами з проведення спільних наукових проектів, а також міжнародними програмами ФАО, ООН, міжнародними грантами та ін.

Література: докладається список літератури, яку використано при написанні обґрунтування вибраної теми.

Щоб вибрати і обґрунтувати тему дослідження необхідно опрацювати якомога більш повний список літератури. При цьому користуємося електронними і звичайними каталогами, реферативними

журналами, авторефератами, дисертаціями, збірниками наукових праць, періодичними виданнями, бібліографічними покажчиками, пристатейними й прикнижними списками літератури, Інтернетом та іншими джерелами.

При цьому потрібно звертати увагу на те, що мають бути джерела, вік яких не перевищує 5 років, або якщо джерел за темою дуже мало – 10 років. Це також залежить від тематики дослідження. Звісно, коли пишеться робота з історії певної події, то частина джерел може бути не за 5 останніх років, а більш старою.

4. ПЛАН-ПРОСПЕКТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Проведена аспірантом/здобувачем/докторантом широка аналітична робота дозволяє розпочати складання плану-проспекту дисертаційної роботи, який у стислому узагальненому вигляді відтворює структуру дисертації та орієнтовний зміст розділів дисертації (*додаток 3*). На даному етапі потрібно досить детальне розуміння і опису теми і передбачуваного змісту першого розділу і, як мінімум, орієнтовні назви наступних розділів. Обсяг плану-проспекту не повинен перевищувати дві сторінки машинописного тексту.

4.2. План дисертації (майбутній зміст дисертації) складається аспірантом / здобувачем / докторантом разом з науковим керівником (керівниками) / консультантом. Відповідно до основних вимог оформлення дисертації Міністерства освіти і науки України, наказ № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року, план складається із назв усіх структурних розділів (4–6 залежно від спеціальності) та підрозділів майбутньої дисертації з їх анотованим очікуваним змістом.

Складання плану-проспекту дисертаційної роботи. У процесі складання плану визначається структура наукової роботи, відбувається поділ на складові частини. Не можна складати план дисертації поспіхом «аби як», тому що його терміново потрібно подати для затвердження. Щоб правильно скласти план, необхідний детальний аналіз ідеї майбутнього дослідження. Аспіранту/здобувачу/докторанту слід знайти і ознайомитися з джерелами за темою дослідження, виділити основні моменти, не досліджені частини, оцінити свої власні можливості.

Тобто перед тим, як приступити до складання плану, необхідно представляти в цілому, про що планується писати. Якщо незрозуміло, які проблеми будуть досліджуватися і в якому порядку, то з написанням плану краще зачекати або скласти декілька проєктів (варіантів) планів дисертаційного дослідження.

При складанні плану дисертації не слід захоплюватися занадто загальними фразами в назві розділів і підпунктів. Але не слід і надмірно звужувати їх формулювання – буде потім важко писати дисертацію за таким планом. Неправильно називати пункти плану одним словом, так само як і не рекомендуються дуже довгі назви, що займають більше трьох рядків сторінки. Допомогти аспірантові скласти план можуть співробітники кафедри та науковий керівник (керівники), які затверджують такий варіант плану.

В даний час немає вимог до кількості розділів і підпунктів у дисертації. Зрозуміло, що дисертація не може складатися з одного розділу. У практиці захисту по кожній спеціальності склалися певні негласні стандарти до кількості розділів в дисертації на здобуття ступеня доктора філософії, зазвичай план роботи складається із трьох-пяти розділів.

Наукове обґрунтування теми кваліфікаційної наукової роботи (дисертації) має бути представлено в форматі Microsoft Word (.doc, .docx), шрифт 12 пт, через півтора інтервали, містити наступні розділи і бути оформленим відповідно до *додатків 1-2*.

Приступаючи до роботи над дисертацією дуже складно спрогнозувати її кінцевий зміст, тому складений план не є догмою, а може змінюватися в процесі виконання дисертаційного дослідження, інколи навіть при зміні теми дослідження, може зазнати кардинальних змін.

Складання плану дисертації дозволяє аспірантові / здобувачеві / докторанту чіткіше уявити собі зміст та обсяг подальших теоретичних та експериментальних досліджень і спланувати загальний план роботи, тобто скласти індивідуальний план роботи над дисертацією від постановки завдань до оформлення кінцевих результатів.

4.3. За весь період роботи над дисертацією може бути складено декілька планів дисертаційного дослідження. Часто останній, підсумковий план, втілений в остаточний текст дисертації, може значно відрізнятись від первинного робочого плану. Якщо ідеї майбутньої роботи ще не сформувалися, можна скласти декілька варіантів плану або скласти попередній робочий план, перерахувавши через дефіс питання, які слід розкрити в рамках роботи над дисертацією.

4.4. Протягом місяця після зарахування до аспірантури з отриманим обґрунтуванням дисертаційного дослідження аспірант/здобувач виходять на засідання кафедри, до якої він прикріплений, для представлення. За результатами обговорення на засіданні кафедри даються рекомендації для затвердження пропонованої теми на засіданнях Академічної ради з реалізації освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії (PhD) з певної спеціальності (далі Академічна рада) та вченої ради факультету (оформляється витяг із протоколу засідання кафедри).

5. ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМ ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБІТ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

5.1. Наукове обґрунтування теми дослідження є документом, на підставі якого рада факультету розглядає та схвалює теми кваліфікаційних наукових робіт (далі – дисертацій).

5.2. Тема дисертаційного дослідження затверджується на засіданні кафедри, Академічної ради та вченої ради відповідного факультету університету для кожного здобувача наукового ступеня персонально.

5.3. Затвердження тем дисертаційних робіт здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії відбувається упродовж двох місяців з дати зарахування у три етапи:

Перший етап: затвердження теми дисертаційної роботи здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії на засіданні кафедри, на якій працює його науковий керівник (керівники) і за якою закріплюється сам аспірант/здобувач на період підготовки в аспірантурі.

Аспірант/здобувач подає на кафедру узгоджене з науковим керівником (керівниками) «Обґрунтування теми дисертаційного дослідження», за наявності, наукові доробки, які він вже виконав (статті, доповіді тез, наукові проекти, рукопис дисертації тощо) за передбачуваною темою дисертації, план-проспект дисертаційної роботи та дві рецензії на обґрунтування теми від науковців, які мають наукову кваліфікацію, що відповідає науковій спеціальності здобувача.

За підсумками засідання кафедри аспіранту/здобувачу видається у трьох примірниках витяг з протоколу засідання кафедри з рекомендаціями розгляду передбаченої теми дисертації на засіданні Академічної ради та вченої ради факультету.

Другий етап: За п'ять днів до призначеного засідання Академічної ради аспірант/здобувач подає голові та членам Академічної ради, разом з витягом з протоколу засідання кафедри про розгляд його теми дисертації, заповнену форму «Обґрунтування теми дисертаційного дослідження» для аналізу доцільності, актуальності, наукового і прикладного значення дисертаційного дослідження, відповідності його теми пріоритетним напрямкам наукових досліджень за спеціальністю, з науковими дослідженнями Університету та розвитку науки і техніки України та дві рецензії на обґрунтування теми від експертів-науковців, які мають наукову кваліфікацію, що відповідає науковій спеціальності здобувача.

На призначеному засіданні Академічної ради аспірант/здобувач презентує голові та членам ради тему дисертації, обґрунтовує її актуальність, доцільність виконання дисертаційного дослідження за вказаною темою, її зв'язок з пріоритетними напрямками наукових досліджень за

обраною спеціальністю, науковими дослідженнями Університету та розвитку науки і техніки України.

За підсумками засідання Академічна рада видає у двох примірниках витяг з протоколу засідання ради з рекомендаціями розгляду передбаченої теми дисертації на засіданні вченої ради факультету.

На засіданні Академічної ради, окрім аспірантів/здобувачів, можуть бути присутні їх наукові керівники.

Третій етап: затвердження тем дисертаційних робіт здобувачів на вченій раді факультету відбувається шляхом відкритого обговорення та голосування. Розгляд теми дисертації здійснюється на засіданні вченої ради факультету після проходження аспірантом/здобувачем обговорення обґрунтування вибраної теми дисертаційної роботи на засіданнях кафедри й Академічної ради та за результатами аналізу обґрунтування теми неменше, ніж двома експертами.

За підсумками засідання вченої ради факультету складається протокол щодо затвердження (або відмови у затвердженні, із зазначенням причин та рекомендацій щодо уточнення) теми дисертації. За підсумками засідання члени вченої ради факультету приймають одне з наведених рішень:

- погодитися з поданим формулюванням теми дисертації та про її затвердження;
- рекомендувати здобувачеві уточнити тему (мету, об'єкт чи предмет дослідження) та узгодити нове формулювання теми (мети, об'єкту чи предмету) з науковим керівником (керівниками). У такому випадку розгляд теми продовжується на наступному засіданні вченої ради факультету.

Аспірант/здобувач і його науковий керівник (керівники) зобов'язані бути присутніми під час обговорення вченою радою факультету теми відповідної дисертації.

5.4. Пакет документів про затвердження теми дисертації подається здобувачем до відділу аспірантури та докторантури Університету. Рішення про затвердження теми дисертаційного дослідження зберігається у особовій справі аспіранта/здобувача увесь строк підготовки здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі Університету.

5.5. У разі відмови здобувачу в затвердженні теми, із зазначенням причин та рекомендацій щодо її уточнення на будь-якому з зазначених вище етапів, він має виправити зауваження та повторно пройти 1-2 чи 3 етапи.

Аспіранту/здобувачу надається не більше трьох спроб надання обґрунтування та затвердження теми дисертації.

5.6. Рішення про затвердження або не затвердження теми дисертаційної роботи вченою радою факультету оформляється протоколом, а аспіранту/здобувачу видається витяг з протоколу.

6. ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБІТ ДОКТОРА НАУК

6.1. Докторантом подаються на профільну кафедру (а потім – до вченої ради факультету) текст «Обґрунтування теми дослідження», яке розглядають фахівці-експерти з відповідної наукової спеціальності та відомості про автора із зазначенням теми дисертації доктора філософії (кандидатської дисертації) та прізвища наукового керівника. Кафедра, вчена рада факультету поетапно ухвалюють відповідне рішення, яке зазначається у протоколах.

6.2. До вченої ради Університету подаються витяг з рішення вченої ради факультету, текст «Обґрунтування теми дослідження», рецензії трьох експертів та список наукових публікацій за темою дисертації (наукової доповіді), що відповідають встановленим вимогам.

6.3. Докторант готує доповідь з обґрунтування обраної теми дисертаційного дослідження, з якою виступає на засіданнях кафедри, вченої ради факультету та вченої ради Університету.

6.4. Для експертизи на всіх етапах залучаються доктори наук – фахівці з відповідної

спеціальності з числа членів вченої ради факультету і Університету відповідно. За необхідності до експертизи можуть залучатися доктори наук, які не є членами вченої ради.

6.5. За результатами виступів докторанта з обґрунтування теми дослідження, експерта-доповідача, вчена рада Університету виносить рішення про затвердження теми докторської дисертації, витяг з якого подається до відділу аспірантури та докторантури.

7. ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

7.1. Після проходження усіх етапів затвердження теми наукових досліджень здобувач наукового ступеня подає до відділу аспірантури та докторантури пакет документів, який містить:

- витяг із протоколу засідання кафедри про рекомендацію щодо затвердження теми дисертаційного дослідження;
- витяг із протоколу вченої ради факультету щодо затвердження теми дисертаційного дослідження (для аспірантів і здобувачів);
- витяг із протоколу вченої ради факультету про рекомендацію до затвердження теми дисертаційного дослідження (для докторантів);
- витяг із протоколу вченої ради університету щодо затвердження теми дисертаційного дослідження (для докторантів);
- обґрунтування теми дисертаційного дослідження за підписом наукового керівника (керівників);
- план-проспект дисертаційної роботи;
- дві рецензії експертів на обґрунтування теми дисертаційного дослідження (для аспірантів/здобувачів);
- три рецензії експертів на обґрунтування теми дисертаційного дослідження (для докторантів);
- індивідуальний план роботи аспіранта;
- індивідуальний план наукової роботи докторанта.

8. ЗМІНА (УТОЧНЕННЯ) ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

8.1. У разі зміни (уточнення) напряму дисертаційного дослідження (теми, мети, об'єкту чи предмету) та виникнення потреби у зміні (уточненні) теми дисертації під час підготовки в аспірантурі, аспірант/здобувач подає відповідну заяву (з пропозицією (за необхідності) зміни наукового керівника та/або кафедри, за якою він закріплений на період підготовки в аспірантурі, до відділу аспірантури та докторантури, після чого відбуваються 1–3 етапи.

8.2. Прийняті рішення щодо затвердження/зміни/уточнення теми дисертації аспіранта/здобувача оформлюються протоколом, витяг з якого та пакет документів щодо зміни/уточнення теми подається до відділу аспірантури та докторантури, де зберігається в особистій справі аспіранта/здобувача/докторанта.

8.3. Перелік документів необхідних для зміни затверженої теми (пакет документів):

- заява аспіранта/здобувача на ім'я проректора з наукової та інноваційної діяльності;
- заява докторанта на ім'я голови вченої ради університету;
- витяг з протоколу засідання кафедри про рекомендацію щодо затвердження теми дисертаційного дослідження в новій редакції;
- витяг із протоколу вченої ради факультету, до якого прикріплений аспірант/здобувач/докторант, про рекомендацію щодо затвердження теми дисертаційного дослідження в новій редакції;
- список опублікованих наукових праць;
- обґрунтування теми дисертаційного дослідження за підписом нового наукового керівника;

- дві рецензії експертів на обґрунтування теми дисертаційного дослідження (для аспірантів/здобувачів);

- три рецензії експертів на обґрунтування теми дисертаційного дослідження (для докторантів).

8.4. Тема дисертаційного дослідження може бути змінена (затверджена в новій редакції) до дати рекомендації кафедри щодо захисту дисертації.

8.5. Після затвердження нової/уточненої теми дисертації аспірант/здобувач/докторант має зробити відповідний запис у своєму індивідуальному плані роботи із зазначення номеру протоколу та дати засідання вченої ради факультету, на якому прийнято відповідне рішення.

9. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ АСПІРАНТА/ЗДОБУВАЧА

9.1. Підготовка в аспірантурі передбачає виконання аспірантом/здобувачем відповідної освітньо-наукової програми закладу вищої освіти за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Освітньо-наукова програма складається з освітньої та наукової складових.

9.2. Важливим при навчанні в аспірантурі / поза аспірантурою та написанні дисертації є планування роботи над нею. Основним документом, що регламентує зміст етапів роботи аспіранта / здобувача над виконанням відповідної освітньо-наукової програми та роботи над дисертацією і терміни їх виконання при підготовці в аспірантурі, є індивідуальний план роботи аспіранта. Цей документ складається в перші місяці навчання в аспірантурі і складається з двох частин:

- індивідуальний навчальний план аспіранта / здобувача – документ, що визначає послідовність та форму засвоєння аспірантом / здобувачем освітніх компонентів освітньо-наукової програми з метою оволодіння ним компетентностей відповідно до 8 рівня Національної рамки кваліфікацій;

- індивідуальний план наукової роботи здобувача – документ, що визначає зміст, строки виконання та обсяг етапів і завдань наукової роботи аспіранта / здобувача.

9.3. Індивідуальний план роботи аспіранта/здобувача є документом, який містить інформацію про діяльність здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії наук впродовж усього періоду навчання в аспірантурі / поза аспірантурою.

В індивідуальному плані аспірант/здобувач складає загальний план роботи на весь період навчання, проводить розподіл за роками навчання основних заходів щодо його навчання та роботи над дисертацією.

9.4. Індивідуальний план роботи аспіранта / здобувача передбачає:

а) виконання освітньої програми підготовки доктора філософії, яка складається з обов'язкового відвідування лекційних і семінарських занять відповідно до навчального плану підготовки доктора філософії за певною спеціальністю;

б) складання поточних іспитів та заліків із предметів освітньої програми;

в) проведення педагогічного практикуму (підготувати і прочитати лекції зі спеціальності, провести лабораторні або практичні заняття зі студентами під керівництвом наукового керівника (керівників) 50 год.);

г) обґрунтування вибору теми дисертації;

д) план дисертації;

е) основні етапи роботи щодо написання та оформлення дисертації (підготовка огляду літератури, методичної частини, оригінальної експериментальної частини тощо);

є) опублікування та проведення апробації результатів свого наукового дослідження у виданнях, визначених фахових виданнях України, фахових виданнях включених до міжнародних наукометричних баз Scopus або Web of Science Core Collection та на наукових міжнародних і всеукраїнських конференціях;

ж) звітувати про хід виконання дисертаційного дослідження два рази в рік на засіданнях кафедри, Академічної ради та вченої ради факультету;

з) завершити роботу над дисертацією, пройти публічну презентацію наукових результатів дисертації на засіданні фахового наукового семінару структурного підрозділу університету, а після отримання позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації подати її до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

9.5. Індивідуальний план роботи аспіранта/здобувача включає в себе наступні розділи: обґрунтування вибору теми науково-дослідної роботи, складання плану-проспекту дисертації, загальний план роботи, робочий план за роками підготовки – окремо індивідуальний навчальний план і індивідуальний план наукової роботи.

9.6. Розділи індивідуального плану роботи «Обґрунтування вибору теми дисертаційної роботи доктора філософії», «План-проспект дисертаційної роботи», «Загальний план роботи» та «Робочий план першого року підготовки» (окремо індивідуальний навчальний план і індивідуальний план наукової роботи) заповнюються аспірантом/здобувачем під час затвердження теми дисертаційного дослідження і підписується науковим керівником. «Робочий план другого року підготовки» (окремо індивідуальний навчальний план і індивідуальний план наукової роботи) заповнюються під час проходження аспірантом/здобувачем перевідної атестації за перший рік навчання в аспірантурі і також підписується науковим керівником. Заповнення «Робочого плану наступного року підготовки» відбувається аналогічно.

9.7. Заповнений індивідуальний план роботи аспіранта/здобувача здається до відділу аспірантури та докторантури Університету, де зберігається в особистій справі здобувача і видається йому за вимогою перед проходженням атестації.

9.8. Аспіранти/здобувачі проводять навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні згідно з **індивідуальним навчальним планом**, в якому визначаються зміст, терміни та обсяг виконання навчальної та наукової роботи, а також запланований строк захисту дисертації протягом терміну підготовки в аспірантурі.

9.9. Індивідуальний навчальний план роботи є обов'язковим до виконання аспірантом/здобувачем і використовується при його атестації за певний рік навчання та за весь період навчання, для оцінювання результатів його роботи.

Порушення строків виконання індивідуального навчального плану без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою Університету рішення про відрахування аспіранта.

9.10. Індивідуальний навчальний план містить план виконання освітньої складової відповідно до освітньо-наукової програми, за якою навчається аспірант/здобувач.

Обсяг освітньо-наукової програми становить 45 кредитів ЄКТС і включає не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом/здобувачем компетентностей:

- гуманітарної загальнонаукової підготовки,
- природничо-наукової (фундаментально) підготовки,
- професійної та практичної підготовки,
- глибинних знань із спеціальності (вибіркові компоненти).

9.11. Індивідуальний навчальний план аспіранта/здобувача (освітня складова) включає вивчення блоку обов'язкових дисциплін (цикл дисциплін загальної та професійної підготовки) та дисциплін за вибором аспіранта. Обов'язкові освітні компоненти, включені до освітньо-наукової програми, мають у сукупності призводити до досягнення програмних результатів навчання. Практична підготовка(педагогічний практикум) дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності.

9.12. В індивідуальному навчальному плані зазначено послідовність вивчення освітніх

компонент (за курсами навчання), їх обсяги (кількість кредитів), форми підсумкового контролю.

9.13. Індивідуальний навчальний план аспіранта/здобувача містить перелік вибіркового компонента в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. Аспірант/здобувач реалізує своє право вільного вибору навчальних дисциплін, на першому році навчання (при складанні індивідуального плану роботи). Вибіркові навчальні компоненти – дисципліни вільного вибору аспірантів/здобувачів, спрямовані на забезпечення спеціальних (фахових) компетентностей та надають можливості здійснення поглибленої підготовки аспіранта/здобувача за спеціальністю (спеціалізацією), сприяють забезпеченню права здобувачів на академічну мобільність. Вибір вибіркового компонента проводиться згідно з відповідним Положенням «Про вибіркові навчальні дисципліни в Білоцерківському національному аграрному університеті».

9.14. Перелік вибіркового компонента обраних аспірантом/здобувачем на початку навчання і в кінці першого року навчання може змінюватися за погодженням з науковим керівником. Свій остаточний перелік вибіркового компонента аспірант підтверджує письмовою заявою в кінці першого року навчання (квітень–травень).

Завідувач аспірантури та докторантури включає до робочого навчального плану вибіркові навчальні дисципліни, які вибрав для вивчення аспірант/здобувач підтверджені поданою заявою.

9.15. У межах навчального плану за освітньо-науковою програмою підготовки доктора філософії можуть зараховуватися кредити і визнаватися результати навчання, які аспірант отримав у неформальній освіті, у т.ч. під час навчання на відкритих онлайн-курсах, на підставі відповідного сертифіката або іншого документа. Рішення про зарахування кредитів і результатів навчання приймається предметною комісією (у засіданні бере участь науковий керівник аспіранта) та Академічною радою.

9.16. Аспірант/здобувач, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови (на рівні B1-C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти) англійської мови – дійсним сертифікатом TOEFL або International English Language Testing System або Cambridge English Language Assessment; німецької мови – дійсним сертифікатом TestDaF; французької мови – дійсним сертифікатом тесту DELF або DALF дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment має право:

- на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою підготовки доктора філософії, як таких, що виконані у повному обсязі;

- на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для оволодіння іншими компетентностями (за погодженням з науковим керівником).

9.17. Вчена рада Університету на підставі рішення Академічної ради має право прийняти рішення про визнання компетентностей, набутих аспірантом в інших закладах вищої освіти (наукових установах), з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою аспірантури. З цією метою аспірант/здобувач подає завідувачу відділу аспірантури та докторантури заяву разом із сертифікатом чи іншим документом, що підтверджує факт і результати навчання. Курси зараховуються за умови їх відповідності спеціальності, наявності необхідних обсягів порівняно з обсягами дисциплін/змістових модулів, які аспірант/здобувач має опанувати під час навчання за освітньо-науковою програмою. Ці права аспіранта/здобувача реалізуються у межах програм академічної мобільності, визначених Законом України «Про вищу освіту» та Положенням «Про порядок реалізації права на академічну мобільність», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579.

9.18. Відповідальним за виконання індивідуального навчального плану є здобувач вищої освіти. Аспірант має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником (керівниками) у частині вибіркового компонента та у випадку зазначеному у пункті 9.16.

9.19. Починаючи роботу, здобувач наукового ступеня має розподілити свій час, спланувати його і після вибору теми почати її розробку. Аспіранти/здобувачі проводять наукові дослідження згідно з **індивідуальним планом наукової роботи**, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі та виконання наукових досліджень поза аспірантурою.

9.20. Реалізація індивідуального плану наукової роботи починається з розробки теми, тобто задуму наукового дослідження. Можливо, що в основу такого задуму буде покладено лише гіпотезу, тобто припущення, викладене на основі інтуїції. Навіть така постановка питання дозволить систематизувати та впорядкувати всю подальшу роботу.

9.21. Індивідуальний план наукової роботи містить обґрунтування вибору теми дисертаційної роботи та програму наукових досліджень; орієнтовний план дисертаційної роботи; план роботи над дисертацією протягом чотирьох років навчання із зазначенням назв етапів відповідно до програми наукового дослідження; публікацію та апробацію результатів досліджень. Він може також включати стажування у провідних вітчизняних або закордонних навчальних/науково-дослідних установах (за необхідності), що є однією із форм неформальної освіти, та враховується при атестації аспіранта/здобувача.

Апробація наукового дослідження включає: публікацію наукових статей у фахових журналах, у періодичних виданнях інших держав та виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз; статті у електронних фахових виданнях; тези доповіді на конференціях, семінарах, симпозіумах, круглих столах тощо; винахідницька діяльність (патенти, свідоцтва про авторські права).

9.22. Науковий керівник (керівники) допомагає скласти аспіранту/здобувачу робочий план його роботи над дисертацією. В обов'язки керівника входить також робота над складанням календарного плану роботи аспіранта/здобувача. Крім того, науковий керівник (керівники): рекомендує необхідну літературу, довідкові, статистичні та архівні джерела за темою дослідження; систематично консулює аспіранта/здобувача з питань змісту та організації написання дисертаційного дослідження; дає згоду на подання дисертації до захисту.

Керівник (керівники) надає наукову й методичну допомогу, систематично контролює хід виконання роботи здобувачем, вносить відповідні корективи, дає рекомендації щодо доцільності прийняття того чи іншого рішення, а також робить висновок про готовність роботи в цілому.

9.23. Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем наукового ступеня і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи.

9.24. Контроль за виконання індивідуального плану роботи аспіранта/здобувача здійснюють науковий керівник (керівники) та структурний підрозділ, який здійснює підготовку аспіранта/здобувача (кафедра, факультет).

9.25. Формою контролю за виконанням аспірантом/здобувачем індивідуального плану роботи є атестація – звітування про фактичний стан виконання запланованих на навчальний рік показників освітньої та наукової діяльності, відповідно до індивідуального навчального плану роботи. Атестація аспірантів/здобувачів здійснюється відповідно до положення «Про проходження здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук атестації (проміжної та перевірної) у Білоцерківському національному аграрному університеті».

9.26. Для виконання основних видів робіт аспірантами/здобувачами встановлюються наступні контрольні терміни:

Види робіт	Рік навчання / прикріплення			
	1-й	2-й	3-й	4-й
1. Затвердження теми дисертаційного дослідження	впродовж двох місяців з дати зарахування на навчання / прикріплення			
2. Затвердження індивідуального плану роботи аспіранта/здобувача	впродовж двох місяців з дати зарахування на навчання / прикріплення			
3. Виконання плану освітньої складової	+	+	+	
4. Підготовка та складання комплексного фахового іспиту зі спеціальності			+	
5. Виконання науково-дослідної роботи (в обсязі встановленому індивідуальним планом наукової роботи)	+	+	+	+
6. Проходження проміжної атестації по закінченні першого півріччя поточного року навчання (червень, листопад)*	+	+	+	+
6. Проходження перевірної атестації по закінченні року навчання (травень, листопад)*	+	+	+	+
7. Підсумкова атестація (захист дисертаційної роботи у разовій спеціалізованій вченій раді)				+

* термін проходження проміжної/перевірної атестації залежить від дати зарахування/прикріплення на навчання.

9.27. Індивідуальний план роботи погоджується аспірантом/здобувачем з його науковим керівником (керівниками) та затверджується вченою радою факультету разом з темою наукових досліджень впродовж двох місяців з дня зарахування / прикріплення аспіранта/здобувача до Університету.

9.28. Спільна робота аспіранта/здобувача та його наукового керівника (керівників) починається зі складання індивідуального плану навчання в аспірантурі. Такий план є основним керівним документом, який визначає науковий напрям, спеціальність, спеціалізацію, зміст, обсяг, термін навчання здобувача в аспірантурі та форми його атестації.

9.29. Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення вченою радою Університету рішення про відрахування аспіранта/здобувача із аспірантури.

10. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН НАУКОВОЇ РОБОТИ ДОКТОРАНТА

10.1. Підготовка в докторантурі передбачає завершення здобувачем власного оригінального наукового дослідження, узагальнення якого наводяться в дисертації (науковій доповіді) з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та оприлюднюються в наукових публікаціях відповідно до вимог, визначених Міністерством освіти і науки України.

10.2. Докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст завдань, строки їх виконання та обсяг наукових робіт.

10.3. Індивідуальний план наукової роботи погоджується докторантом з його науковим консультантом та затверджується вченою радою університету протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до закладу для підготовки в докторантурі.

10.4. Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання докторантом і використовується для оцінювання успішності та своєчасності виконання запланованої наукової роботи.

10.5. Невиконання індивідуального плану наукової роботи, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, порушення умов договору або порушення академічної доброчесності, є підставою для ухвалення вченою радою закладу рішення про відрахування докторанта.

10.6. Контроль за виконання індивідуального плану роботи докторанта здійснює науковий консультант та структурний підрозділ, на базі якого докторант виконує наукову роботу.

11. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

11.1. «Порядок вибору, обґрунтування та затвердження теми дисертаційної роботи й індивідуального плану роботи здобувача ступеня доктора філософії та наукового ступеня у Білоцерківському національному аграрному університеті» розглядається і ухвалюється вченою радою Університету та вводиться в дію наказом ректора Університету

11.2. Цей Порядок набирає чинності з моменту введення його в дію наказом ректора, якщо інше не передбачається тим же наказом.

11.3. Зміни та доповнення до цього Порядку вносяться за рішенням вченої ради Університету, за поданням проректора з наукової та інноваційної діяльності, затверджується його нова редакція або дія Порядку скасовується, та вводиться в дію наказом ректора й оприлюднюється на сайті Університету.

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з наукової та інноваційної діяльності

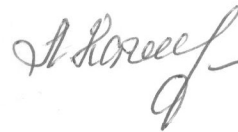
Ольга ВАРЧЕНКО

Начальник юридичного відділу

Ярослав ЯЦЮК

Завідувач відділу аспірантури та докторантури

Леся КАЧАН

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Проректор з наукової та
інноваційної діяльності

_____ (підпис) _____ (ініціали і прізвище)
« _____ » _____ 20 _____ року

ОБҐРУНТУВАННЯ
теми дослідження

ТЕМА ДИСЕРТАЦІЇ

на здобуття наукового ступеня доктора філософії
(доктора наук) зі спеціальності _____

Докторант/аспірант/здобувач

Ім'я, по батькові, прізвище

Науковий консультант/керівник (керівники):
науковий ступінь, вчене звання

Ім'я, по батькові, прізвище

Тему розглянуто на засіданні кафедри

« _____ » _____ 20 _____ р.,

протокол № _____

*Тему розглянуто та затверджено на
засіданні вченої ради _____*

_____ факультету

« _____ » _____ 20 _____ р.,

протокол № _____

*Тему розглянуто на засіданні
Академічної ради*

« _____ » _____ 20 _____ р.,

протокол № _____

СТРУКТУРА ОБҐРУНТУВАННЯ ТЕМИ

Актуальність дослідження.

Мета дослідження (мета має співвідноситися з об'єктом і предметом дослідження і не формулюватися ширше за предмет).

Завдання дослідження (завдань має бути не більше п'яти. Не ставити завданням розробку методичних матеріалів чи рекомендацій. Уникати збігу в формулюванні мети і завдання дослідження. Не коректно формулювати перше завдання дослідження на зразок: «Вивчити стан проблеми у сучасній теорії та практиці», оскільки це є першим етапом будь-якого дослідження).

Об'єкт дослідження

Предмет дослідження

Хронологічні межі

Географічні межі(за потреби)

Методи дослідження (обов'язково виокремлювати теоретичні та емпіричні методи дослідження і вказувати, з якою метою вони використовувалися)

Теоретичну основу дослідження складають...

У процесі вивчення стану досліджуваної проблеми в практиці планується використання таких теоретичних методів: ...

База дослідження

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження (цей пункт має обов'язково містити три складові: *вперше...; уточнено...; подальшого розвитку набули...* Наукова новизна має співвідноситися із метою, завданнями, гіпотезою. Вона не повинна бути у формі анотації. Наприклад, якщо пишеться про вперше визначені умови, то в дужках слід їх перелічити. У науковій новизні не писати, що вперше експериментально перевірено, оскільки експериментальна перевірка – це метод дослідження).

Практичне значення очікуваних наукових результатів

Публікації (за наявності)

Первинні джерела: (тут ми наводимо джерела за останні п'ять років, а також ті фундаментальні праці, які складуть теоретичну основу нашого дослідження. Бажано також навести дані про вже захищені дисертації в сфері нашого наукового інтересу).

ПЛАН-ПРОСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

ВСТУП

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

РОЗДІЛ 1. *Назва*

1.1.

1.2.

1.3.

Висновки до першого розділу

РОЗДІЛ 2. *Назва*

2.1.

2.2.

2.3.

Висновки до другого розділу

РОЗДІЛ 3. *Назва*

3.1.

3.2.

3.3.

Висновки до третього розділу

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ